

ΤΟ ΒΙΟΛΙ ΉΣ ΟΡΓΑΝΟ ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

τοῦ κ. ΤΑΣΟΥ ΝΙΚΟΚΑΒΟΥΡΑ Καθ. τοῦ 'Ωδ. Κερκύρας

B'

Προπολεμικῶς ὑπῆρχε τὸ σχέδιο ἰδρυσθεως στὴν Ἰταλία Κρατικῆς Σχολῆς ὁργανοποιείας γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ ἀναβελεῖ νέους διαδόχους τῶν περιόδων Amati Guarneri καὶ Stradivari, δὲν γνωρίζουμε ἔαν τὸ σχέδιο πραγματοποιήθη. Ἐκτὸς τῆς περιφήμου Σχολῆς τῆς Κρεμόνας γνωνήθη καὶ ἡ τοῦ Τυρόδου ἀντιπροσωπευσμένη ἀπὸ τοὺς ἔκτους διασκεριμμένους κατασκευαστὰς: Stainer, Matias Albinus καὶ Matias Klots (τοῦ περιφημώτεροῦ τῆς οἰκογένειας Klots) καὶ τοῦ γιοῦ του. 'Αφ' ἐπέρου οι μαθηταὶ τοῦ Stradivarius, ὁ Medard Decombre, Lupo, J., Vuillaume, Pique κλπ. εἶναι ἰδρυταὶ τῆς Γαλλικῆς ὁργανοποιείας.

Παρ' ὅλα δοτάλεγονται γιὰ τὰς προσδόσεις τῆς νεωτέρας ὁργανοποιείας τὸ βιολία αὐτὰ ἀσφαλῶς δὲν μποροῦν νὰ φένασσον τὰ παλήτα, τὰ πόλια, τὰ πόλεμα, τὰ παλαιά εἰχαν πραγματικά ὄπιστουργήματα. Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει μόνιμοβολία διτὶ η νεωτέρα ὁργανοποιείη ἔχει νὰ παρουσιάσῃ ἀλλούτοις δργανα. Ο περίφημος ὁργανοποιὸς Kohl ἐκ τῆς Νάντης τῆς Γαλλίας, μὲ τὴν συνεργασία τοῦ χημικοῦ Churant, ὃ όποιος εἶχε ἐφέρεται ἔνα δικό του βερνίκι, (καὶ τοῦ βερνίκη ἔχει μεγάλη σημασία γιὰ τὸν ἥχο) εἶχαν ἔνα ἔξαιρετο ἀπότελεσμα μὲ τὴ δημιουργία αὐτοῦ τοῦ νεωτέρου βιολιοῦ.

"Οταν ἀνάση κανεῖς ένα βιολί Kohl δὲ μπορεῖ νὰ φαντασθῇ διτὶ πρόκειται γιὰ ἔνα σύγχρονο δργανο.

Ο διάσημος Γάλλος βιολιστής Lucien Capet ἦταί τους ἐπάνω στὸ βιολί Kohl καὶ εἰχεὶ δηλώσει διτὶ δὲ δὴ δὲ ὅλαζε μὲ τὸ καλύτερο Guarneri ή Stradivarius. Στάς 'Αθήνας δικαίως καθηγητὴς Κος Franck Cholys, ἢτο κάτοχος ἕνος δόλκαρου κουαρτέτου Kohl.

Ἐκτὸς τοῦ Kohl στὴ Γαλλία ἔχουμε τοὺς Παρισινοὺς 'Οργανοποιοὺς Caressa et Francisis ('Οργανοποιοὺς τοῦ Κρατικοῦ 'Ιδεού Παρισίου) τὸν Gand, τοὺς Silvestre Maucotel, τοὺς Maucotel et Dechamps, τὸν Jombard, Enel, τοὺς Bernardel. Ο Rose millian Neron καὶ ὁ ἀδελφὸς του Max, οἱ όποιοι ἔχουν ὀνόματος σημερα τὸ ἔργαστήριο τους στὸ Παρίσι καὶ ξαλανά ἔφετος πρώτα βραβεῖα στοὺς διεθνεῖς διαγωνισμούς Χάργης καὶ τῆς Κρεμόνας.

Στὴν 'Αγγλία ἔκτὸς τῶν παλαιῶν κατασκευαστῶν Βιολιῶν τοῦ Old Forster 1683 τῆς γενεῖς Banks, 1727 τοῦ Richard Duke London 1750–800 ὄπαρχουν δόκιμη σημερα στὸ Λονδίνο δύο μεγάλους μουσικοὶ οἰκοι, τοῦ George Hart καὶ τοῦ Hill & Sons οἱ όποιοι κατασκεύαζουν ἀξιόλογα ἀντίγραφα βιολιῶν τοῦ Κρεμόνας καὶ έχουν ἐπίσης πλουσιώτατη αὐλλογή πολιών ἔγχρωδων ὄργανων ἀμύθητου δέλιας στὴ διάθεση τῶν πελάτων τους. Ἐπίσης οι δύο αὗτοί οἰκοι εἶναι διάσημοι σ' ὅλο τὸ κόσμο, δ Hill ίδιαιτέρως γιὰ προγματογνωμούνες, σχετικῶς μὲ παλιά δργανα. Η Ἑκδοσις πιστοποιητικοῦ γιὰ ἓν δργανο μὲ τὴν ὑπογραφὴ τοῦ Hill ἔχει μεγάλο κύρος καὶ ἀλλάζει τὴν ἐμπορικὴ δέλια ἔνδος ὄργανου ἀπὸ μία στιγμὴ στὴν διλητ. Στὴ Γερμανίᾳ κάτω ἀπὸ τὰ Σαξωνικὰ βουνά, στὰς πεδάδας τοῦ Τυρόδου εἶναι τρεῖς πολεῖς Mittenwald, Markneukirchen καὶ Mirecourt, στὰς όποιας ἡ ὁργανοποιεία ἢτο ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον τὸ ἐπάγγελμα δλῶν τῶν κατοίκων. 'Αρκε νὰ οᾶς πῶ διτὶ ἀπὸ 1800 κατοίκους εἰς τὸ

Mittenward οἱ 300 ησαν κατασκευασταὶ βιολιῶν. "Ἐνας ἀπὸ τοὺς διασκεριμένους ὁργανοποιοὺς τοῦ Mittenwald ἦτο δ Master Reiter, διτὶς ἐπίσης ἔνας μαθητὴς τοῦ Vuillaume δ Herr Neuner ἢταν Διευθυντῆς Κρατικῆς Σχολῆς 'Οργανοποιείας μὲ περίπου 20 μαθητάς. Ἐπίσης εἰς Markneukirchen δ Reichel Schuster καὶ Paulus εἶχαν μεγάλη φήμη καὶ ἐμβραβεύσθησαν στὰς διαφόρους Εὐρωπαϊκάς ἐκθέσεις. Σημερα εἰς τὸ Mirecourt ὄπαρχουν ἐν λειτουργίᾳ μόνον δώδεκα ἔργαστρα.

Ἄσφαλος δι τελευταῖος πολεμοῦς θά ζητίσουσε ὀρκεῖται δλους τοὺς Γερμανοὺς 'Οργανοποιοὺς καὶ δὲ μποροῦμε νὰ ἔρουμε νοὶ ποιοὶ εἶναι οἱ ὁργανοποιοὶ πού ὄπαρχουν σημερα γιατὶ οἱ περιοδέτεροι περιλαμβάνονται στὴν σοβιετική ζώνη. Προπολεμικὸς δ ὁργανοποιὸς Glass τῆς Λευψίας εἶχε φήμη γιὰ τὰ ἔξαιρετα βιολία του.

Στὴν Ἐλλάδα τὸ 1863 δι Ιωάννης Σταθόπουλος ίδιρυσε τὸ πρότοιο ὁργανοποιείο. Τὰ δργανα τοῦ Σταθοπούλου ἀπὸ δύο ίδια Έλπιδας ἐμβραβεύσθησαν στὴν ἱκέτεια τοῦ Περιστού πόλης 1878. Καὶ δὲ Δ. Μούρτινος ίδιρυσε τὸ 1885 τὸ ὁργανοποιείο του στὰς Αθήνας, καὶ ἐμβραβεύσθησαν διάφορα δργανα, κυρίως μανδούλινα, σὲ πολλὲς ἐκθέσεις. Σημειρινοὶ ὁργανοποιοὶ εἶναι δὲ Λ. Ψωλάκης, γνωστὸς γιὰ τὰ ἔπαιρημένα βιολία του, δ. Αὐγήρης καὶ δ. Παρασκευᾶς.

Καὶ τώρα δύο λόγια γιὰ τὶς μεγάλες συλλογές ὄργανων ποὺ βρίσκονται σὲ χέρια πλουσιῶν ιδιωτῶν, οἱ οἵτοι οὖτε ἔσισκον τὸ ἐπάγγελμα σύτε εἶναι μουσικοὶ. δὲ Henry Ford π.χ., δ. Βασιλεὺς τῶν αὐτόνειων, θαντὸς ζοῦσε εἶχε μεγάλη συλλογή πολαιών βιολιῶν μαθητῶν δέλιας.

"Ολα αὐτά τὰ ὄπιστουργήματα λείπουν ἀπὸ τὰ χέρια τῶν Καλλιτεχνῶν οἱ όποιοι θὰ μποροῦσαν νὰ κάμουν νὰ ζήσουν σύτα τὰ δργανα πού μένουν κλειδωμένα καὶ πεθωμένα μέσα σὲ οιδερνία κιβωτίων.

Γενικῶς μπορεῖ κανεὶς νὰ πάθῃ γιὰ τὴν ὁργανοποιεία χρεάζεται μακρά παρθέσους, εἶναι τέχνη ποὺ χρεάζεται κυρίως καλή καὶ πολὺ παλιά ζυμελία ἡ όποια μεταβιβάζεται ἀπὸ τη μία γενεά στὴν διλητή μαζῆ μὲ δλα τὰ τεχνικά μυστικά καὶ τὸ μωσικό τῆς κατασκευῆς τοῦ βερνίκιον ποὺ κρατιέται ζηλόπτωτα μυστικά σὲ κάθε οἰκογένεια. Τὰ ζύλα πού γίνονται τὰ βιολία εἶναι ἡ σφράγιδας τοῦ πού πένκο.

"Ἐάν στη Βόρειο Ιταλία, κυρίως στὴ Brescia καὶ Cremona καὶ γενικῶς στὸ Τυρόδο, ήκμασε τόσο ἡ ὁργανοποιεία, αὐτὰ ὄφελεται γιατὶ οἱ πόλεις αὐτές ησαν κοντά σε ἀπέραντα δάση ἀπὸ πεδία.

"Η ἐπιτυχία τῆς κατασκευῆς τοῦ βιολιοῦ, ἔξαρτη ταῦτα ἀπὸ τοὺς δέλια παράγοντες:

1) 'Η ἐλλογή τοῦ ζύλου παίζει τὸν πρώτο ρόλο. 'Αναμφιβόλως τὰ πεντά ἀπὸ τὰ δάση τῆς Λομβαρδίας ποὺ έχουν τὶς ρίζες τους ἐμποτισμένες μὲ δλάτα, παρέχουν ζύλα ἔξαιρετης ποιότητος τὰς όποιας δὲν μπορεῖ νὰ παραβληθοῦν μέ τὰ 'Αμερικανικά ζύλα παρ' δλο ποὺ φύγουνται τόσο.

2) Ο παραδοσιακοὶ παράγων εἶναι οἱ γνώσεις ποὺ ἀποκτῶνται μόνον μὲ μεγάλη πείρα γιὰ τὸ καλύτερο συνδυασμό διαφόρων ζύλων γιὰ τὴ καλύτερη ηχηρότητα. Δὲν ὄπαρχουν οὔτε κανόνες, οὔτε ωρισμένες διαστάσεις

ΤΟ ΒΙΟΛΙ ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

γιατί νά βασισθή κανείς, γιατί κάθε σανδαλία άλλάξει ώς πρός τούς πόδους, την πυκνότητα, την ήλικια και τό σύντεμα.

3) Νομίζω ότι η παλιά μέθοδος τοῦ προσεκτικοῦ λαδώματος τοῦ ξύλου και τοῦ μετέπειτα γομαρίσματος ἐπρεδεῖ οὐδιαστικῶς τὴν ποιότητα τοῦ ξύλου. "Έχει μεγάλη σημασία σὸν ἐμποτισμὸν τοῦ ξύλου σὲ διαφόρους βαθμοὺς μὲ λάδι, σπιρτό, γόμη τῆς μᾶς ἢ σλαλῆς ποιότητος. Ἀφολῶς ὠρισμένες παλιμκές θίστητες θὰ ἐπρεάζονται ἀναλόγως τοῦ βιαθμοῦ τοῦ κλεισιματοῦ τῶν πορῶν τοῦ ξύλου, γιατὶ καὶ σὸν κοινότερος ὄργυντοπος σῆμαρα παραδέχεται διτὶ τὸ βερνίκι τῆς Κρεμόνας καὶ σὸν ἀκριβῆς τρόπος χρήσεως εἶναι ἄγνωστα· "Οσον ἀφορᾷ τὸ βερνίκι τοῦ βιολιοῦ ποὺ περιέχει Ambra, ὑπάρχουν διάφορες ἔκδοσες. Ο χημικός Martin τό 1737, τὸ χρόνο ἀκριβῶς πού πέθανε σὸν Strandivari, βεβαιώνει διτὶ σὸν Strandivari δὲ χρησιμοποίος ποτὲ Ambra μέσος στὸ βερνίκι του. Μόνο γιά τὰ βιολιά Joseph Guarneri del Gesu, λέγεται διτὶ ἀνεκαλύφθη Ambra στὸ βερνίκι, ἀλλὰ δὲ μᾶς εἶναι γνωστή αὐτὴ ἡ ἀνάλυσις. Ἐπίσης τελείως ὀβάσιμος τρόπος εἶναι νά τριβῇ κανεὶς τὴν ἐπιφάνεια ἐνὸς βιολιοῦ καὶ νά μπορῇ μορφίζοντας νά μαντεύσῃ τὶ κρίβεται στὸ βερνίκι.

4) "Αν παραδεχθούμε διτὶ οἱ ἀναλογίες ἐνὸς βιολιοῦ εἰναι ἀκριβεῖς, καὶ διτὶ σὴμη ἀρός, έχει τὸ ίδιο κυβικό περιεχόμενο ποὺ ἀντιστοιχεῖ μὲ 512 παλμούς στὸ δευτερόλεπτο, πάλι χρειάζεται ἐπιστομένη μελέτη τῶν παλιμκῶν ίδιοτήτων κάθε εἰδους ἐπιφανείας ξύλου.

5) Τότε ὁ πῆρχε ἀπεριόριστος χρόνος, δὲ ποιοὶ δυστυχῶς σῆμερα δὲν ὑπάρχει, χρόνος δὲ ποιοὶς διαρκοῦντες ἐπὶ ὀλόκληρες γενεάς γιατὶ ἀτέλειωτους περιγραμμούς, παραπρόμενος, μελέτες, σκέψεις καὶ συγκρίσεις. Ο ίδιος τεγνίτης κατεσκεύαζε κάθε τιμῆμα τοῦ βιολιοῦ του καὶ ἦτοι ἥπερ τὶς ὁμοιβαίες δυνατότητες καὶ τὴν ἀμοιβαία ἐπενέγει τῶν διαφόρων τιμιμάτων του. "Ετοι κάθε βιολί έχει τὰ δικά του προτερήματα, τὴ δική του φυχή. Καὶ διως λέει με τόδη ποίηση ἡ Κασοφία Σπανοοδη εἰς ἵνα τῆς δρόμο «Μουσικοὶ θρόλλοι».

"Υπάρχουν βιολιά ποὺ τραγουδοῦν καὶ σαν κλαίνε. Καὶ ὑπάρχουν βιολιά ποὺ κλαίνε καὶ διτὸν τραγουδοῦν. Βιολιά ποὺ ἀναδίνουν ἐπικλήσεις ἀθώων ψυχῶν καὶ βιολιά ποὺ ζεσκίζουν τὴν ψυχή σῶν κατάρες ἀνέκλητης καταδίκης. Ἀλλα σοκορπίζουν ἀντίλαλους δόλχρυπους ἀπὸ τὰ βάθη ὀλλοτινῶν καιρῶν. "Αλλα δείχνονται ἀντιστάχτα στὸ δημιουργικὸ στασιμὸ τοῦ καλλιτέχνην, ὧν ὥρα τῆς ψυχῆς μετουσιώσεως τοῦ ξύλου.»

Δυστυχῶς δύμως τὸ ἐπάγγελμα τῶν κατασκευαστῶν βιολιών φθίνει. "Η πραγματικὴ αἵτια τῆς παρακμῆς τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτοῦ εἶναι διτὶ ἐλαστώθηκαν οἱ πλούσιοι ἔραστικένται ποὺ ημελαν νά παιζουν μὲ καλά βιολιά.

"Ἐπίσης φταίει καὶ τὸ ραδιόφωνο κατά πολὺ στὴν κρίσι τοῦ αὐτῆς.

"Η τιμὴ ἐνὸς καλοῦ μοντέρνου βιολιοῦ ήταν προπολεμικῶν 20.000 προπολεμικῶν δραχμῶν. Σήμερα θά στοιχίχη 30 ἔως 40 λίρες. Γιά τὴν κατασκευὴ ἐνὸς βιολιοῦ χρειάζονται πάντες ή εξ ἐβδομάδες, γιατὶ τὸ βερνίκι καμάτη του δύμως ἀποτούνται δύο ἔως τρεῖς μῆνες. Τό

καλό βερνίκι βελτιώνει τὸν ξύλο καὶ προστατεύει τὸ βιολί ἀπὸ τὴν ὑγρασία.

Αύτά εἶναι τὰ μυστικά ποὺ κάνουν τὸ βιολί τὸν πραγματικὸ βιολί τῶν ὄργάνων ποὺ μὲ τὸ καλό χειρισμὸ ἀποδίδει ξύλο ωραίτερο καὶ ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνη φωνῆ μὲ πάμπολλες βαθμιαίες καὶ διαφορετικὲς ἀποχρώσεις. Γι' αὐτὸ δὲ ἐλλογή τοῦ βιολιοῦ γιά ἔνα καλλιτέχνη εἶναι τόσο λεπτὸ ζήτημα, γιατὶ τὸ βιολί δέν εἶναι ἀπλῶς ἕνα δργανό, ἀλλὰ δὲ ἐμπιστος τῆς ψυχῆς του.

ΤΑΣΟΣ ΝΙΚΟΚΑΒΟΥΡΑΣ